

Ministerstvo zdravotnictví ČR
Palackého náměstí 375/4
128 01 Praha 2
ID DS: pv8aaxd

**Stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace
podle zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím**

Č. j.: MZDR 34269/2022-20/MIN/KAN

Dne 20.11.2022 podala MVDr. Eva Mertlíková, dat. nar.: trvale bytem
(dále jen „žadatelka“) žádost o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“) však v zasláné odpovědi nezodpovědělo všechny body této žádosti. Žadatelka proto zaslala stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace podle zák. č. 106/1999 Sb. Ministr zdravotnictví postup povinného subjektu přezkoumal a rozhodnutím ze dne 21.12.2022 přikázal MZ, aby ve stanovené lhůtě žádost vyřídilo, konkrétně dotazy č. 10 a 11.:

10) Uveďte vědeckou práci, včetně konkrétních citací z ní, která pomocí vědecké metody jednoznačně prokázala, že původcem syfilis je *Treponema pallidum*.

11) Uveďte vědecké práce, včetně konkrétních citací z nich, které pomocí vědecké metody jednoznačně prokázaly, že *Treponema pallidum* se přenáší na další osoby a) pohlavním stykem, b) vertikálním přenosem z matky na dítě a c) kontaminovanými předměty.

MZ dne 4. ledna 2023 dotazy č. 10 a 11 zodpovědělo takto:

„Co do dotazů uvedených výše pod čísly 10 a 11 bylo ministerstvu uloženo vyřídit předmětnou část žádosti. K jednotlivým dotazům tedy uvádím:

Ad 10) Uveďte vědeckou práci, včetně konkrétních citací z ní, která pomocí vědecké metody jednoznačně prokázala, že původcem syfilis je *Treponema pallidum*.

- **„Syphilis is a chronic sexually transmitted disease caused by *Treponema pallidum* subsp. *Pallidum*“.** (Lafond RE, Lukehart SA. *Biological basis for syphilis*. *Clin Microbiol Rev*. 2006 Jan;19(1):29-49. doi: 10.1128/CMR.19.1.29-49.2006. PMID: 16418521; PMCID: PMC1360276.)
- ***The causal agent of venereal syphilis is T. pallidum* subsp. *pallidum*, which belongs to the order *Spirochaetales*, the family *Spirochaetaceae*, and the genus *Treponema*.** (John E. Bennett MD, in Mandell, Douglas, and Bennett's *Principles and Practice of Infectious Diseases*, 2020)
- **Noguchi H. THE DIRECT CULTIVATION OF TREPONEMA PALLIDUM PATHOGENIC FOR THE MONKEY.** *J Exp Med*. 1912 Jan 1;15(1):90-100. doi: 10.1084/jem.15.1.90. PMID: 19867508; PMCID: PMC2124940.
- **Noguchi H. THE ESTABLISHMENT OF TREPONEMA PALLIDUM AS THE CAUSATIVE AGENT OF SYPHILIS, AND THE CULTURAL DIFFERENTIATION BETWEEN THIS ORGANISM AND CERTAIN MORPHOLOGICALLY ALLIED SPIROCHAETAE.** *Can Med Assoc J*. 1912 Apr;2(4):269-76. PMID: 20310271; PMCID: PMC1579471.
- **Norgard, M. V., & Miller, J. N. (1981). Plasmid DNA in *Treponema pallidum* (Nichols): Potential for Antibiotic Resistance by Syphilis Bacteria.** *Science*, 213(4507), 553–555. <http://www.jstor.org/stable/1686429>
- ***Syphilis is a sexually transmitted disease (STD) caused by the spirochete *Treponema pallidum*.*** (Brown DL, Frank JE. *Diagnosis and management of syphilis*. *Am Fam Physician*. 2003 Jul 15;68(2):283-90. PMID: 12892348).
- **Connie J. Kolman, Arturo Centurion-Lara, Sheila A. Lukehart, Douglas W. Owsley, Noreen Tuross,**

Identification of *Treponema pallidum* Subspecies *pallidum* in a 200-Year-Old Skeletal Specimen, *The Journal of Infectious Diseases*, Volume 180, Issue 6, December 1999, Pages 2060–2063, <https://doi.org/10.1086/315151>

- HACKETT CJ. ON THE ORIGIN OF THE HUMAN TREPONEMATOSES (PINTA, YAWS, ENDEMIC SYPHILIS AND VENEREAL SYPHILIS). *Bull World Health Organ.* 1963;29(1):7-41. PMID: 14043755; PMCID: PMC2554777.
- [Neurosyphilis | Česká a slovenská neurologie a neurochirurgie \(csnn.eu\)](https://www.csnn.eu)
- https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/41677/9241400358_eng.pdf?sequence=8

Ad II) Uved'te vědecké práce, včetně konkrétních citací z nich, které pomoci vědecké metody jednoznačně prokázaly, že *Treponema pallidum* se přenáší na další osoby a) pohlavním stykem, b) vertikálním přenosem z matky na dítě a c) kontaminovanými předměty

- ***Treponema pallidum* subspecies *pallidum* (*T. pallidum*) causes syphilis via sexual exposure or via vertical transmission during pregnancy** (Peeling, R., Mabey, D., Kamb, M. et al. *Syphilis*. *Nat Rev Dis Primers* 3, 17073 (2017). <https://doi.org/10.1038/nrdp.2017.73>)
- **„Most cases of syphilis are transmitted by sexual contact (vaginal, anogenital and orogenital), but it can also be spread congenitally (in utero or less commonly during passage through the birth canal). Rare cases of acquisition through blood products and organ donation have also been reported, as have cases resulting from occupational and other exposures“** (Stoltey JE, Cohen SE. *Syphilis transmission: a review of the current evidence*. *Sex Health.* 2015 Apr;12(2):103-9. doi: 10.1071/SH14174. PMID: 25702043; PMCID: PMC5973824.)
- **„Syphilis is caused by the bacterium *Treponema pallidum* and is acquired by sexual intercourse or transmitted vertically from mother to baby. Sexual transmission is probably by inoculation into tiny abrasions from sexual trauma causing a local response resulting in an erosion, then an ulcer. This is followed by spread of the treponemes to the regional lymph nodes and haematogenous dissemination to other parts of the body“** (Goh BT. *Syphilis in adults*. *Sex Transm Infect.* 2005 Dec;81(6):448-52. doi: 10.1136/sti.2005.015875. PMID: 16326843; PMCID: PMC1745064.)
- **„The primary mode of transmission is by sexual contact, and the next most common is transfer across the placenta. Kissing, blood transfusion, and accidental inoculation have also been reported as routes of transmission but are of minor importance today“** (Singh AE, Romanowski B. *Syphilis: review with emphasis on clinical, epidemiologic, and some biologic features*. *Clin Microbiol Rev.* 1999 Apr;12(2):187-209. doi: 10.1128/CMR.12.2.187. PMID: 10194456; PMCID: PMC88914.)
- **„The majority of infants with congenital syphilis are infected in utero, but the newborn can also be infected by contact with an active genital lesion at the time of delivery. Presumed nonsexual transmission resulting in lesions of the finger and hand has been described in health care workers before the routine use of gloves and in young children sharing a bed with an infected person“** (Singh AE, Romanowski B. *Syphilis: review with emphasis on clinical, epidemiologic, and some biologic features*. *Clin Microbiol Rev.* 1999 Apr;12(2):187- 209. doi: 10.1128/CMR.12.2.187. PMID: 10194456; PMCID: PMC88914.)
- **Most syphilis infections are sexually transmitted via direct contact with an infectious lesion either during sex or through sharing sex toys (acquired)** (https://pharmaceutical-journal.com/article/ld/syphilis-diagnosis-andmanagement-options#fn_8).“

Odůvodnění stížnosti na postup při vyřizování žádosti o informace podle zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Žadatelka si odkazy zaslané MZ prostudovala, ale odpověď na zaslané dotazy bohužel nenašla ani v jednom z nich:

- MZ uvedlo odkaz na článek [Biological basis for syphilis](#) z roku 2006, který obsahuje pouze souhrnné informace o biologických vlastnostech *Treponema pallidum*. Citace „*Syphilis is a chronic sexually transmitted disease caused by Treponema pallidum subsp. Pallidum.*“, kterou uvedlo MZ, je uvedena hned na začátku článku v abstraktu. Není k ní však uveden žádný odkaz na vědeckou práci, která by toto tvrzení prokazovala. Vědecký důkaz pro tvrzení uvedené MZ není ani ve zbytku článku.
- MZ uvedlo odkaz na kapitolu [Syphilis \(Treponema pallidum\)](#) z knihy *Mandell, Douglas, and Bennett's Principles and Practice of Infectious Diseases* z roku 2020 a citaci „*The causal agent of venereal syphilis is T. pallidum subsp.pallidum, which belongs to the order Spirochaetales, the family Spirochaetaceae, and the genus Treponema.*“ Ani k tomuto tvrzení však není uveden odkaz na vědeckou práci, která by jej prokazovala.
- MZ uvedlo odkaz na článek [THE DIRECT CULTIVATION OF TREPONEMA PALLIDUM PATHOGENIC FOR THE MONKEY](#) z roku 1912 (bez uvedení citace), který se zabývá metodou přímé kultivace *Treponema pallidum*. Článek požadované vědecké důkazy neobsahuje.
- MZ uvedlo odkaz na článek [THE ESTABLISHMENT OF TREPONEMA PALLIDUM AS THE CAUSATIVE AGENT OF SYPHILIS, AND THE CULTURAL DIFFERENTIATION BETWEEN THIS ORGANISM AND CERTAIN MORPHOLOGICALLY ALLIED SPIROCHÆTÆ](#) z roku 1912 (bez uvedení citace). Článek požadované vědecké důkazy neobsahuje, přestože by se to podle názvu článku lidem, kteří článek nečetli, mohlo zdát.
- Odkaz na článek [Plasmid DNA in Treponema pallidum \(Nichols\): Potential for Antibiotic Resistance by Syphilis Bacteria](#) z roku 1981 (bez uvedení citace) požadované vědecké důkazy neobsahuje.
- MZ uvedlo odkaz na článek [Diagnosis and management of syphilis](#) z roku 2003. MZ uvedlo citaci „*Syphilis is a sexually transmitted disease (STD) caused by the spirochete Treponema pallidum.*“, avšak bez uvedení odkazu na vědeckou práci, která by toto tvrzení prokazovala.
- MZ uvedlo odkaz na článek [Identification of Treponema pallidum Subspecies pallidum in a 200-Year-Old Skeletal Specimen](#) z roku 1999 (bez uvedení citace). Tématem článku je nález *Treponema pallidum* u 200 let starého pozůstatku kostry z Velikonočního ostrova. Důvod, proč MZ uvedlo tento odkaz, je otázkou.
- Odkaz na článek [On the origin of the human treponematoses](#) z roku 1963 (bez uvedení citace) požadované vědecké důkazy neobsahuje.
- Odkaz na článek [Neurosyphilis](#) z roku 2012 (bez uvedení citace) požadované vědecké důkazy neobsahuje.
- Odkaz na monografii [BIOLOGY OF THE TREPONEMATOSSES](#) z roku 1957 (bez uvedení citace) požadované vědecké důkazy neobsahuje.

Ad 11) Uveďte vědecké práce, včetně konkrétních citací z nich, které pomocí vědecké metody jednoznačně prokázaly, že *Treponema pallidum* se přenáší na další osoby a) pohlavním stykem, b) vertikálním přenosem z matky na dítě a c) kontaminovanými předměty.

- MZ uvedlo odkaz na článek [Syphilis](#) z roku 2017 a citaci „*Treponema pallidum subspecies pallidum (T. pallidum) causes syphilis via sexual exposure or via vertical transmission during pregnancy.*“, která je uvedena hned na začátku článku v abstraktu. Není k ní však uveden žádný odkaz na vědeckou práci, která by toto tvrzení prokazovala.
- MZ uvedlo odkaz na článek [Syphilis transmission: a review of the current evidence](#) z roku 2015 a citaci „*Most cases of syphilis are transmitted by sexual contact (vaginal, anogenital and orogenital), but it can also be spread congenitally (in utero or less commonly during passage through the birth*

canal). Rare cases of acquisition through blood products and organ donation have also been reported, as have cases resulting from occupational and other exposures.“ Jedná se pouze o článek obsahující souhrnné informace, a ne o původní vědeckou práci obsahující primární zdroje, která by mohla požadované důkazy obsahovat.

- MZ uvedlo odkaz na článek [Syphilis in adults](#) z roku 2005 a citaci „*Syphilis is caused by the bacterium Treponema pallidum and is acquired by sexual intercourse or transmitted vertically from mother to baby. Sexual transmission is probably by inoculation into tiny abrasions from sexual trauma causing a local response resulting in an erosion, then an ulcer. This is followed by spread of the treponemes to the regional lymph nodes and haematogenous dissemination to other parts of the body.*“ Není k ní však uveden žádný odkaz na vědeckou práci, která by toto tvrzení prokazovala.
- MZ uvedlo odkaz na článek [Syphilis: Review with Emphasis on Clinical, Epidemiologic, and Some Biologic Features](#) z roku 1999 a citaci „*The primary mode of transmission is by sexual contact, and the next most common is transfer across the placenta. Kissing, blood transfusion, and accidental inoculation have also been reported as routes of transmission but are of minor importance today.*“ Jedná se pouze o článek obsahující souhrnné informace, a ne o původní vědeckou práci obsahující primární zdroje, která by mohla požadované důkazy obsahovat.
- MZ uvedlo další citaci z výše uvedeného článku [Syphilis: Review with Emphasis on Clinical, Epidemiologic, and Some Biologic Features](#): „*The majority of infants with congenital syphilis are infected in utero, but the newborn can also be infected by contact with an active genital lesion at the time of delivery. Presumed nonsexual transmission resulting in lesions of the finger and hand has been described in health care workers before the routine use of gloves and in young children sharing a bed with an infected person.*“ Viz komentář k článku výše.
- MZ uvedlo odkaz na článek [Syphilis: diagnosis and management options](#) a komentář „*Most syphilis infections are sexually transmitted via direct contact with an infectious lesion either during sex or through sharing sex toys (acquired)*“, avšak bez uvedení odkazu na vědeckou práci, která by požadované důkazy obsahovala.

MZ zaslalo celkem 16 odkazů. Citace uvedlo jen u 8 odkazů, tedy pouze u poloviny, přestože ze znění dotazů byl požadavek na uvedení konkrétních citací z vědeckých prací zřejmý, viz např. znění dotazu č. 10: „10) Uved'te vědeckou práci, včetně konkrétních citací z ní, která pomocí vědecké metody jednoznačně prokázala, že původcem syfilis je *Treponema pallidum*.“

Pokud se pro zjednodušení budeme zabývat pouze dotazem č. 10, který je zásadní a bez jehož řádného zodpovězení nemá cenu se zabývat dotazem č. 11, který na něj navazuje, pak žádný z odkazů, které MZ uvedlo, bohužel vědeckou práci, která pomocí vědecké metody jednoznačně prokázala, že původcem syfilis je *Treponema pallidum*, neobsahuje. MZ uvedlo pouze odkazy na sekundární a terciální zdroje informací, které požadovaným vědeckým důkazem nejsou. MZ v několika případech sice uvedlo odkazy na primární zdroje informací, ty se ale tématem dotazu č. 10 nezabývaly.

Pozn.: Informační zdroje (prameny) se rozlišují např. takto:

„[Třídění pramenů](#)“

Rozlišujeme různé druhy informačních pramenů, které jsou tříděny podle různých hledisek. Nejzákladnější je dělení pramenů podle míry původnosti jejich obsahu. Dělíme je na primární, sekundární a terciální prameny.

- **Primární informační prameny** – přináší původní, nové informace. Jsou to původní tvůrčí díla, umělecká nebo literární; původní zprávy o nějaké události nebo časovém období, které vznikly během události nebo v určitém časovém období. Obsahují fakta, nikoli různé interpretace. Primárními prameny jsou knihy, časopisy, noviny, písně, obrazy, sochy, publikované výsledky vědeckých studií, sborníky z konferencí...
- **Sekundární informační prameny** – jsou to prameny, které informují o existenci primárních pramenů a odkazují na ně. Většinou mají formu seznamů utříděných podle určitých aspektů. Jsou nezbytné pro vyhledávání potřebných dokumentů a pro odbornou práci s informacemi. Mezi tento druh pramenů patří bibliografie, obsahová periodika, rejstříky, indexy a knihovní katalogy.

Sekundárními prameny jsou i dokumenty, které vycházejí z primárních pramenů a které analyzují a interpretují původní informace. Mohou to být přehledové biografie, slovníky, encyklopedie, biografie, historiografie, recenze a literární kritiky, analýzy klinických studií nebo recenze shrnující výsledky studií a experimentů.

- **Terciální informační prameny** – jsou nejméně běžné a obsahují informace o sekundárních pramenech. Příkladem jsou bibliografie bibliografií obsahující záznamy publikovaných bibliografií či databáze databází, které obsahují záznamy o existujících databázích.“

Stejná situace nastala i v případě odkazů, které MZ zaslalo jako údajné vědecké důkazy existence, kauzality a přenosu viru HIV a virů hepatitidy B a C. Ani u nich MZ žádné řádné důkazy nepředložilo, což je zvláštní, vzhledem k tomu, že MZ už po několikáté zaštiťovalo v ČR [Evropský týden testování HIV a žloutenky](#) (který se konal v termínu od 21. do 28. listopadu 2022), jehož hlavním cílem je zpřístupnit bezplatné testování na infekci HIV, žloutenky typu B a C a syfilis.

Ministerstvo zdravotnictví tedy na dotazy č. 10 a 11 bohužel řádně neodpovědělo.

Žadatelka nesouhlasí s vyřízením žádosti a požaduje, aby nadřízený orgán postup povinného subjektu přezkoumal.

Děkuji

MVDr. Eva Mertlíková